

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Αριστεία & Καινοτομία στην Εκπαίδευση 2012-2013

Έντυπο Ανάπτυξης Περιεχομένου Καινοτόμου Δράσης

1 – Γράψτε μία περίληψη της καινοτόμου δράσης (έως 1 σελίδα).

Κατά το σχολικό έτος 2011-2012, έτος πρώτης εφαρμογής της καινοτομίας της Ερευνητικής Εργασίας (Ε.Ε.) στα Λύκεια, υλοποιήθηκαν με την καθοδήγησή μας στο ΕΠΑ.Λ. Αγίας Παρασκευής από ομάδα μαθητών της Α' Τάξης, 2 Ε.Ε. στο γνωστικό πεδίο «Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές Επιστήμες», με διαπολιτισμική προσέγγιση. Οι μαθητές επέδειξαν ενδιαφέρον για όλες τις φάσεις υλοποίησής τους, ιδίως όμως για τη δράση δημιουργίας των 2 τεχνημάτων, ως τελικών προϊόντων των Ε.Ε.

Επρόκειτο για σύνθετες, τρισδιάστατες, μεγάλης επιφάνειας εικαστικές κατασκευές. Με αυτές, οι μαθητές αισθητοποίησαν συμβολικά τα αποτελέσματα των 2 Ε.Ε. (α' και β' τετραμήνου) και τα σχετικά συναισθήματά τους, οπτικοποιώντας τα ερευνητικά ευρήματα σε μορφές εικαστικής έκφρασης. Παρά τις πρακτικές δυσκολίες, κατασκεύασαν τα τεχνήματα με δημιουργικότητα, ευαισθησία και συνεργατική διάθεση. Τα αξιολόγησαν οι ίδιοι ως το πιο ενδιαφέρον μέρος των Ε.Ε. τους, ενώ η σχολική κοινότητα και η Τοπική Αυτοδιοίκηση τα αντιμετώπισαν επίσης θετικά.

Η δυναμική τής εμπειρίας αυτής θα μπορούσε να ληφθεί υπ' όψιν κατά τον σχεδιασμό Ε.Ε. του γνωστικού πεδίου «Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές Επιστήμες» σε ΕΠΑ.Λ. Η δράση έχει καινοτόμο χαρακτήρα, απαντά στα αιτήματα των μαθητών των ΕΠΑ.Λ, ενεργοποιεί τις δυνατότητές τους, ενισχύει τη γενικότερη αποδοχή της καινοτομίας της Ε.Ε. στη σχολική μονάδα και ξαφνιάζει με τα πολλαπλασιαστικά οφέλη της.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

2 – Περιγράψτε το πώς προέκυψε η καινοτόμος δράση (1 έως 2 σελίδες).

Το 2011-12 η Ερευνητική Εργασία (Ε.Ε.) εφαρμόστηκε για πρώτη χρονιά στα Λύκεια. Η εκπόνηση ερευνητικών εργασιών με τη μέθοδο project δεν είναι βέβαια κάτι καινοφανές στα σχολεία της χώρας. Με πρωτοβουλία εκπαιδευτικών και εξαιρετικά, ορισμένες φορές, αποτελέσματα, έχουν υλοποιηθεί εργασίες στο πλαίσιο διαφόρων μαθημάτων ή προγραμμάτων. Όσον αφορά δε ειδικότερα στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, θα πρέπει να γίνει αναφορά στα έργα τα οποία αναπτύχθηκαν και διαγωνίστηκαν στο επιτυχημένο πρόγραμμα «Δαίδαλος».

Κατά το 2011-2012, όμως, η εκπαιδευτική πρακτική της Ε.Ε. εντάχθηκε για πρώτη φορά θεσμικά στην Α΄ τάξη των ΓΕ.Λ και ΕΠΑ.Λ, ως υποχρεωτική και αξιολογούμενη ενότητα του ωρολογίου προγράμματος, υλοποιώντας βασικές αρχές του Νέου Σχολείου, όπως εξειδικεύονται στο βιβλίο εκπαιδευτικού «Η Καινοτομία των Ερευνητικών Εργασιών στο Νέο Λύκειο» (Σχίζα, Δεμερτζή, Μатσαγγούρας & Μπαζίγου, 2011). Ως πιθανό τελικό προϊόν, παράλληλο με την απαραίτητη ερευνητική έκθεση, αναφέρεται το τέχνημα (artifact), το οποίο «εκφράζει (την) κεντρική ιδέα της Ε.Ε.» και δύναται να έχει ποικίλες μορφές, μεταξύ των οποίων και η καλλιτεχνική σύνθεση (Ματσαγγούρας, 2011:20, 23).

Στο ΕΠΑ.Λ. Αγίας Παρασκευής υλοποιήθηκαν με την καθοδήγησή μας 2 εργασίες βιωματικού χαρακτήρα και διαπολιτισμικής προσέγγισης, στο γνωστικό πεδίο «Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές Επιστήμες». Αποφασίσαμε, από κοινού με τους μαθητές, να δημιουργηθούν 2 τεχνήματα, έργα «χειροπιαστά», εικαστικές μορφές με τις οποίες να σχηματοποιηθούν συμβολικά τα συμπεράσματα της κάθε Ε.Ε. με τρόπο ευχάριστο, δημιουργικό, ενδεχομένως πιο προσιτό στις δεξιότητες των μαθητών από τις ερευνητικές εκθέσεις.

Αφορμή για τη δράση δημιουργίας των τεχνημάτων, εντός του πλαισίου εφαρμογής της καινοτομίας των Ε.Ε., απετέλεσε η συμμετοχή του σχολείου μας στο Δίκτυο Σχολείων Συνεργαζόμενων με την UNESCO (ASPnet), στην Ενότητα Διαπολιτισμική Εκπαίδευση.

Στο πλαίσιο αυτό, εγκαινιάσαμε μια συνεργασία με τμήμα της Α΄ Λυκείου του Ελληνικού Σχολείου Φρανκφούρτης Γερμανίας, που υλοποίησε Ε.Ε., με υπεύθυνη

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

καθηγήτρια τη Χρύσα Κεχαγιά, ΠΕ02. Τις δύο ομάδες ένωσε το ενδιαφέρον για τον κινηματογράφο και το γεγονός ότι εκείνοι είναι όλοι Έλληνες μετανάστες στη Γερμανία, και εμείς είχαμε στην ομάδα μας πολλούς μετανάστες (8/13) και μας απασχόλησαν τα θέματα του Ξένου και των μεταβάσεων.

Έτσι λοιπόν προέκυψε η δράση δημιουργίας των τεχνημάτων, με τα οποία οι μαθητές του τμήματος ενδιαφέροντος μπόρεσαν να εκφράσουν άμεσα τα συναισθήματά τους για :

- το ταξίδι της οικογένειάς τους στον τόπο και στον χρόνο, κατασκευάζοντας έναν «χάρτη», στον οποίο κάθε μαθητής διέθετε τον δικό του χώρο, όπου τοποθέτησε στοιχεία της ιστορίας των μετακινήσεων, των δικών του και της οικογένειάς του, τα οποία αξιολόγησε ως σημαντικά κατά την έρευνα. Έτσι δημιουργήθηκε μια γεωγραφία, ανάμεσα στο «εκεί» και στο «εδώ» των μετακινήσεων των οικογενειών στον τόπο και στον χρόνο (τέχνημα α' τετραμήνου: «Ο δικός μας χάρτης»).
- τις εικόνες του Ξένου που προβάλλονται σε 3 κινηματογραφικές ταινίες, του ξένου που είναι μετανάστης, είτε Έλληνας, είτε από άλλη χώρα. Κατασκευάστηκαν μορφές «ξένων» από χαρτόνι, τις οποίες οι μαθητές φόρτισαν με πολιτιστικά και άλλα χαρακτηριστικά, αλλά και με τα συναισθήματά τους. Το έργο συμπληρώνει μια βαλίτσα, σύμβολο του ανθρώπου που έρχεται από αλλού, γεμάτη σκέψεις μαθητών του ελληνικού σχολείου Φρανκφούρτης Γερμανίας, με τους οποίους συνεργαστήκαμε. (τέχνημα β' τετραμήνου: «Οι 3 Ξένοι»).

Για την παρουσίαση των τεχνημάτων δημιουργήθηκε ειδικό πολυτροπικό έντυπο (επισυνάπτεται ως επιπρόσθετο υλικό).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

3 – Περιγράψτε αναλυτικά την καινοτόμο δράση και τη διαδικασία εφαρμογής στο σχολικό πρόγραμμα ή στη σχολική κοινότητα (5 έως 12 σελίδες).

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΥ ΔΡΑΣΗΣ

Χαρακτηριστικά του ΕΠΑ.Λ. Αγίας Παρασκευής κατά το έτος 2011-2012:

- 6 τομείς (Ηλεκτρολόγοι, Ηλεκτρονικοί, Μηχανολόγοι-Ψυκτικοί, Τεχνικοί Πληροφορικής και Δικτύων, Τεχνικοί Οχημάτων, Υπάλληλοι Διοικητικών Υπηρεσιών),
- 59 εκπαιδευτικοί,
- 265 μαθητές, εκ των οποίων 23 κορίτσια,
- 35% περίπου των μαθητών αλλοδαποί, αλβανικής κατά κύριο λόγο καταγωγής,
- διαδημοτική σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού, όσον αφορά στον τόπο κατοικίας (περιοχές της Βόρειο-Ανατολικής Αττικής).

Χαρακτηριστικά των μαθητών που συμμετείχαν στη δράση:

- 16 συνολικώς μαθητές (13 στο α' και 13 στο β' τετράμηνο, εκ των οποίων οι 10 παρέμειναν οι ίδιοι), 15-18 ετών, 2 κορίτσια/14 αγόρια, 7 ελληνικής, 8 αλβανικής και 1 βουλγαρικής καταγωγής.

ΔΡΑΣΗ: «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΕΧΝΗΜΑΤΩΝ ΩΣ ΤΕΛΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΤΟ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ “ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ”, ΣΕ ΕΠΑ.Λ.»

Η αναλυτική περιγραφή της καινοτόμου δράσης και της διαδικασίας εφαρμογής της, πρέπει να γίνει στο πλαίσιο των 2 Ερευνητικών Εργασιών α' και β' τριμήνου, στις οποίες εντάχθηκε.

Οι Ε.Ε., κατά το σχολικό έτος 2011-12 απετέλεσαν δίωρη υποχρεωτική ενότητα του ωρολογίου προγράμματος μαθημάτων της Α' τάξης των ΕΠΑ.Λ.

Τα τεχνήματα (artifacts) αποτελούν πιθανό τελικό προϊόν, παράλληλο με την απαραίτητη ερευνητική έκθεση, εκφράζουν «(την) κεντρική ιδέα της Ερευνητικής Εργασίας» και δύνανται να έχουν ποικίλες μορφές, μεταξύ των οποίων και η

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

καλλιτεχνική σύνθεση (Ματσαγγούρας, 2011:20, 23).

Στην δράση η οποία θα περιγραφεί, η καλλιτεχνική σύνθεση, ως εναλλακτικός τρόπος αναπαράστασης και κοινοποίησης της νέας γνώσης, δεν αποτελεί απλώς εικονογράφηση του θέματος, πρακτική για την οποία έχουν εξάλλου εκφραστεί επιφυλάξεις (Βάος, 2008· Charman, 1993), αλλά ουσιαστικό και αναπόσπαστο μέρος αυτής.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ 1: «ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΜΟΥ ΣΤΟΝ ΤΟΠΟ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΧΡΟΝΟ: Από πού ήρθαμε και πού ζούμε τώρα»

ΣΚΟΠΟΣ: Η ερευνητική εργασία είχε ως σκοπό τη διερεύνηση της βιωμένης ιστορίας των οικογενειών των μαθητών του τμήματος ενδιαφέροντος, εστιάζοντας στις μετακινήσεις τους στον τόπο (άλλη γειτονιά, άλλο χωριό, άλλη πόλη, άλλη χώρα) κατά την πάροδο του χρόνου, και διευρύνοντας το ερευνητικό πεδίο έτσι ώστε να συμπεριλάβει στοιχεία για όλη τη σχολική κοινότητα του ΕΠΑ.Λ. Αγίας Παρασκευής.

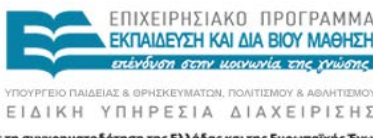
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ :

1. Πού ζούσε παλιά η οικογένειά μου; (το «εκεί») *(πώς θυμούνται το –ή τα- «εκεί» οι παππούδες μου, οι γονείς μου, τα αδέρφια μου, εγώ;)*
2. Οι μετακινήσεις της οικογένειάς μου (από χώρα σε χώρα, από πόλη σε πόλη, από γειτονιά σε γειτονιά) *(γιατί / πώς μετακινηθήκαμε; Πώς έζησαν τη μετακίνηση οι παππούδες μου, οι γονείς μου, τα αδέρφια μου, εγώ; Τι συναισθήματα μας γέννησε; Ήταν δύσκολη η προσαρμογή;)*
3. Πού ζει τώρα η οικογένειά μου; (το «εδώ») *(Πώς ζει το «εδώ» η οικογένειά μου; Πώς ζω εγώ το «εδώ»; Τι σχέσεις/ δεσμούς/ συναισθήματα έχουμε με το «εκεί»; (άλλη γειτονιά, άλλο χωριό, άλλη πόλη, άλλη χώρα)*
4. Διεύρυνση στη σχολική κοινότητα του ΕΠΑΛ Αγίας Παρασκευής.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Πώς δουλέψαμε; Πρώτα σε υποομάδες έρευνας και ύστερα όλο μαζί το τμήμα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ: Πώς μαζέψαμε το υλικό μας;

α. **Συνέντευξη** (των 13 μαθητών και των οικογενειών τους), 20 ερωτήσεις, «ανοιχτές»

β. **Ερωματολόγιο** (ανώνυμο, σε όλους τους μαθητές της σχολικής μονάδας) 5 ερωτήσεις

Για τις έννοιες-κλειδιά (ταξίδι, μετανάστης, πρόσφυγας, ξένος, διαφορετικός, κ.α.) διαβάσαμε συμπληρωματικά κείμενα (βιβλιογραφία) και κάναμε καταγισμούς ιδεών και συζητήσεις.

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ: Πώς επεξεργαστήκαμε τα δεδομένα;

α. ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ (των 13 μαθητών και των οικογενειών τους)

Με ποιοτική ανάλυση

- ο Χωρίσαμε τις ερωτήσεις ανά ερευνητικό ερώτημα (1. Το «ΕΚΕΙ» 2. Η ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ / ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ (άλλη χώρα, πόλη, γειτονιά) 3. Το «ΕΔΩ»)
- ο Βάλαμε όλες μαζί τις απαντήσεις στο κάθε ερώτημα και τις ομαδοποιήσαμε
- ο Από την κατηγοριοποίηση αυτή, βγάλαμε συμπεράσματα

β. ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ (σε όλους τους μαθητές του σχολείου)

Με ποσοτική ανάλυση

- ο Πέρασαμε τις 214 απαντήσεις σε λογιστικό φύλλο
- ο Έγινε στατιστική επεξεργασία των δεδομένων
- ο Βγάλαμε κάποια (αριθμητικά, αλλά όχι μόνο) συμπεράσματα

ΤΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ:

1. Συμπεράσματα ποσοτικής ανάλυσης (επεξεργασία ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ)

2. Συμπεράσματα ποιοτικής ανάλυσης (Επεξεργασία 13 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ)

παρουσιάζονται αναλυτικά στην ιστοσελίδα του ΕΠΑ.Λ. Αγίας Παρασκευής:

<http://1epal-ag-parask.att.sch.gr/index.php/el/2012-01-09-11-52-13/28-2011-2012/new/24-2012-03-19-12-00-59>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑ ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ:

Εκτός από το κείμενο της Ε.Ε, αποτέλεσμα της ομαδικής εργασίας του Τμήματος, την παρουσίαση power point και τους ατομικούς φακέλους, οι μαθητές δημιούργησαν τον δικό τους χάρτη (ΤΕΧΝΗΜΑ 1)

Το τέχνημα 1: «Ο ΔΙΚΟΣ ΜΑΣ ΧΑΡΤΗΣ»

Δημιουργήθηκε ένας «χάρτης» που δεν είναι χάρτης ακριβώς, ένας χάρτης «διαφορετικό». Ένας παλιός σχολικός χάρτης τροποποιήθηκε, κόβοντας και κολλώντας πάνω του κολλάζ από άλλους χάρτες, ώστε να μην δείχνει κάποιο συγκεκριμένο μέρος του κόσμου. Πάνω στον χάρτη αυτόν, ο καθένας από τους 13 μαθητές είχε τον δικό του χώρο:

- φανερό (σε κοινή θέα),
- και λιγότερο φανερό (κρυμμένο σε κουτί, το οποίο πρέπει να ανοίξεις, αν θέλεις να δεις τα περιεχόμενά του).

Στον χώρο αυτόν έβαλε εκείνα τα στοιχεία της ιστορίας των μετακινήσεων, των δικών του και της οικογένειάς του, τα οποία θεωρεί σημαντικά.

Έτσι οι μαθητές δημιούργησαν τη δική τους γεωγραφία, ανάμεσα στο «εκεί» και στο «εδώ» των ταξιδιών των οικογενειών τους στον τόπο και στον χρόνο.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ 2:

«ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ ΞΕΝΟΥ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ: Το μακριά και το κοντά, το άγνωστο και το οικείο»

ΣΚΟΠΟΣ: Η ερευνητική εργασία είχε ως σκοπό τη διερεύνηση των συναισθημάτων που δημιούργησαν στους μαθητές του τμήματος ενδιαφέροντος οι εικόνες του Ξένου που προβάλλονται σε επιλεγμένες κινηματογραφικές ταινίες. Ανάμεσα στο μακριά και στο κοντά, στο άγνωστο και στο οικείο, τοποθετήσαμε τις συγκεκριμένες εικόνες του Ξένου και τα συναισθήματά μας γι' αυτές.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΜΕ ΠΟΙΟΝ ΞΕΝΟ ΑΠΟΦΑΣΙΣΑΜΕ ΝΑ ΑΣΧΟΛΗΘΟΥΜΕ;

Πολλοί από τους μαθητές του τμήματος ενδιαφέροντος (11/13) είχαν λάβει μέρος στην Ερευνητική Εργασία α' τετραμήνου με θέμα «Το ταξίδι της οικογένειάς μου στον τόπο και στον χρόνο: Από πού ήρθαμε και πού ζούμε τώρα». Είχε διαπιστωθεί (με ερωτηματολόγια στη σχολική κοινότητα του ΕΠΑΛ και με συνεντεύξεις των 13 οικογενειών) ότι η πλειοψηφία των μαθητών έχουν εικόνες και βιώματα σχετικά με την παρουσία του ξένου (του άλλου, του διαφορετικού, και όχι μόνο «του απ' άλλα μέρη φερμένου») στην καθημερινότητά τους, ενώ οι οικογένειες έχουν μετακινηθεί περισσότερες από μία φορές (από άλλη χώρα, άλλη πόλη, άλλο χωριό, άλλη γειτονιά). Η ομάδα ενδιαφερόταν να συνεχίσει να ασχολείται με σχετικά θέματα, γ' αυτό και επελέγη η συγκεκριμένη εργασία για το β' τετράμηνο.

Ο Ξένος θα μπορούσε να είναι ταξιδιώτης, τουρίστας, μετανάστης, πρόσφυγας, άγνωστος, διαφορετικός, άλλος... Μετά από συζήτηση στο τμήμα ενδιαφέροντος, επιλέξαμε να ασχοληθούμε με τον Ξένο που είναι μετανάστης και ζει σε χώρα διαφορετική από τη δική του, είτε είναι Έλληνας, είτε από άλλη χώρα. Από διάφορες κινηματογραφικές ταινίες με πρωταγωνιστές μετανάστες, επιλέξαμε τρεις: 1. Welcome [Lioret, 2009]), 2. Gran Torino [Eastwood, 2008]), 3. My Big Fat Greek Wedding [Zwick, 2002]).

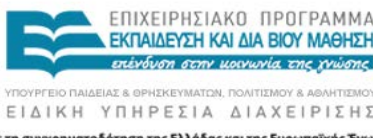
ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΗΚΑΜΕ:

Με Τμήμα 18 μαθητών της Α Λυκείου του Ελληνικού Σχολείου Φρανκφούρτης Γερμανίας (http://lykfrankfurt.mysch.gr/FR/Archike_selida.html), που υλοποίησε την ερευνητική εργασία «Κινηματογράφος και Λογοτεχνία», με υπεύθυνη καθηγήτρια τη Χρύσα Κεχαγιά, ΠΕ02. Σημειώνεται ότι η ταινία τους, «Ιθάκη... am Main» βραβεύτηκε στον 2ο Πανελλήνιο Μαθητικό Διαγωνισμό Ταινιών Μικρού Μήκους, που συνδιοργάνωσαν: η Δ/ση Εκπ/τικής Τηλεόρασης του ΥΠΑΙΘΠΑ, η Δ/ση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Σερρών, η ΕΡΤ και το Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας (Ιούνιο 2012).

(<http://www.youtube.com/watch?v=3U1GcBWeu6c>).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Μας ένωσε το ενδιαφέρον για τον κινηματογράφο και το γεγονός ότι εκείνοι είναι όλοι Έλληνες μετανάστες στη Γερμανία, ενώ εμείς έχουμε στην ομάδα μας πολλούς μετανάστες (8/13) και μας απασχολούν τα θέματα του Ξένου και των μεταβάσεων. Η συνεργασία άρχισε με αφορμή τη συμμετοχή μας στο δίκτυο συνεργαζόμενων σχολείων UNESCO (ASPnet). Βασίστηκε στην καθημερινή σχεδόν επικοινωνία, με συζήτηση, ανταλλαγή απόψεων, βίντεο και τρέηλερ ταινιών. Στείλαμε επίσης ερωτήματα συνέντευξης, στα οποία απάντησαν αρκετοί μαθητές του ΓΕΛ Φρανκφούρτης. Χρησιμοποιήσαμε τις απαντήσεις τους ως ερευνητικά δεδομένα της Ε.Ε. μας. Όταν κατασκευάσαμε το τέχνημα «οι 3 Ξένοι», αποφασίσαμε να παρουσιάσουμε τη συνεργασία μας αυτή, δίνοντάς της πραγματικό χώρο: σε μια κίτρινη βαλίτσα κολλήσαμε απαντήσεις των συμμαθητών μας από τη Γερμανία. Η επικοινωνία αποτυπώθηκε σε βίντεο (επισυνάπτεται ως επιπρόσθετο υλικό).

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ :

- 1.** Ποιες είναι οι εικόνες του ξένου που προβάλλονται στις συγκεκριμένες 3 κινηματογραφικές ταινίες; (**Να εντοπιστούν** με βάση τις ταινίες)
- 2.** Πώς σχολιάζουμε αυτές τις εικόνες του ξένου που προβάλλονται στις συγκεκριμένες κινηματογραφικές ταινίες; (**Να σχολιαστούν** με βάση τις ταινίες και τις εμπειρίες μας)
- 3.** Αναγνωρίζουμε αυτές τις εικόνες σε σχέση με τη βιωμένη εμπειρία μας; (Μας θυμίζουν κάτι; Είναι άγνωστες ή οικείες; **Να αναγνωριστούν** με βάση τις εμπειρίες μας)
- 4.** Τι συναισθήματα μας δημιουργούν; (**Να εντοπιστούν και να αιτιολογηθούν** τα συναισθήματα αυτά).

ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Πώς δουλέψαμε;

- ✓ Πρώτα σε υποομάδες έρευνας (3 υποομάδες, επιλέξαμε σε ποια θέλαμε να πάμε, υπό τον όρο κάθε υποομάδα να έχει αντίστοιχο αριθμό μελών –4-5-4)
- ✓ Και ύστερα όλο μαζί το τμήμα σε ολομέλεια.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- ✓ Προβολή 3 κινηματογραφικών ταινιών
- ✓ Αμέσως μετά από κάθε προβολή, συμπλήρωση καρτέλας παρατήρησης ταινίας, ανά ομάδα εργασίας
- ✓ Συζήτηση των παρατηρήσεων στην ολομέλεια, συγκρίσεις, επεξεργασία
- ✓ Απαντήσεις σε συμπληρωματικές ερωτήσεις συνέντευξης
- ✓ Επεξεργασία των δεδομένων με ποιοτική ανάλυση
- ✓ Σύνθεση

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ: Πώς συγκεντρώσαμε το υλικό μας;

α. ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ -15 ερωτήσεις, «ανοιχτές»

β. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ (συμπληρωματικές «ανοιχτές» ερωτήσεις για τον εντοπισμό των συναισθημάτων).

ΔΕΙΓΜΑ: Ποιοι απάντησαν;

- ο Το τμήμα ενδιαφέροντος, 13 μαθητές [11 αγόρια, 2 κορίτσια/ 5 ελληνικής, 8 μη ελληνικής καταγωγής (Αλβανοί μετανάστες στην Ελλάδα, πρώτης ή δεύτερης γενιάς)]
- ο Σε ορισμένες ερωτήσεις, για τον Έλληνα ως ξένο σε ξένη χώρα, απάντησαν και μαθητές του ΓΕ.Λ Φρανκφούρτης (Έλληνες μετανάστες στη Γερμανία, πρώτης ή δεύτερης γενιάς)

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ: Πώς επεξεργαστήκαμε τα δεδομένα που συγκεντρώσαμε;

Με ποιοτική ανάλυση

(α. Χωρίσαμε τις ερωτήσεις ανά ερευνητικό ερώτημα. β. Βάλαμε όλες μαζί τις απαντήσεις σε κάθε ερώτημα και προσπαθήσαμε να τις ομαδοποιήσουμε. γ. Από την κατηγοριοποίηση αυτή, βγάλαμε συμπεράσματα για τα ερευνητικά ερωτήματα).

ΤΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ:

παρουσιάζονται αναλυτικά στην ιστοσελίδα του ΕΠΑ.Λ. Αγίας Παρασκευής:

<http://1epal-ag-parask.att.sch.gr/index.php/el/2012-01-09-11-52-13/29-2011-2012/b/47-2012-09-07-05-39-14>

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Εκτός από το κείμενο της Ερευνητικής Εργασίας, αποτέλεσμα της ομαδικής εργασίας του Τμήματος, το βίντεο, την παρουσίαση power point και τους ατομικούς φακέλους,

δημιουργήσαμε το Τέχνημα «Οι 3 Ξένοι» .

Το Τέχνημα «ΟΙ 3 ΞΕΝΟΙ»

Κατασκευάστηκαν 3 Ξένοι -Μπιλάλ, Τάο, Τούλα- από χαρτόνι, με έμπνευση τις ταινίες. Φοράνε μπλούζα που παραπέμπει στη σημαία τους -Κουρδιστάν, Κίνας, Ελλάδας. Στο κεφάλι και στο χέρι της καρδιάς έχουν κολλάζ με τα όνειρά τους, ενώ στο στήθος έχουν στόχο, αφού *«ο ξένος είναι στόχος περιέργειας, έκπληξης, θαυμασμού, βοήθειας, κοροϊδίας, προσβολών, βίας...»*. Στο σώμα τους είναι γραμμένα τα συναισθήματα που δημιούργησε ο καθένας από αυτούς στο τμήμα. Το έργο συμπληρώνει μια βαλίτσα, σύμβολο του ανθρώπου που έρχεται από αλλού, του ξένου. Κρύβει τις σκέψεις που μας έστειλαν μαθητές του Ελληνικού Σχολείου Φρανκφούρτης Γερμανίας, που είναι τόσο μακριά, μα και τόσο κοντά μας. Γι' αυτό και τον Ιούνιο, όταν εκτέθηκε, μαζί με το τέχνημα του α' τετραμήνου, στη Συνάντηση Μαθητικής Δημιουργίας του Δήμου Αγίας Παρασκευής, το τέχνημα αυτό, την κίτρινη βαλίτσα την κράταγε η Ελληνίδα μετανάστρια, η Τούλα.

Η δημιουργία του τεχνήματος ήταν το μέρος της Ε.Ε. που άρεσε περισσότερο, σύμφωνα με τα Φύλλα Αξιολόγησης που συμπλήρωσαν οι μαθητές του τμήματος. Με το Τέχνημα σχηματοποίησαν το θέμα, δημιουργώντας τις δικές τους εικόνες του Ξένου, ανάμεσα στο πολύ μακριά και στο εξαιρετικά κοντά, στο εντελώς άγνωστο και στο εντυπωσιακά οικείο.

ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΩΝ ΤΕΧΝΗΜΑΤΩΝ

Η αξιολόγηση της αποδοχής της δράσης στη σχολική μονάδα σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε συστηματικά, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της δράσης και αναμφίβολο ποιοτικό χαρακτηριστικό της εφαρμογής της.

α. Μαθητές που συμμετείχαν στη Δράση

Προκειμένου να γίνει αποτίμηση της αποδοχής της δράσης δημιουργίας των

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013

Πρόγραμμα για τη γνώση
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

τεχνημάτων από τους μαθητές, καταφύγαμε στα ανώνυμα ερωτηματολόγια αξιολόγησης, τα οποία είχαν συμπληρώσει μετά το πέρας κάθε Ε.Ε. Τη συγκεκριμένη δράση αφορούν 6 από τα ερωτήματα (Παπαγεωργοπούλου: 2012).

Σε συζητήσεις οι οποίες προηγήθηκαν, διευκολύνοντάς μας στη σύνταξη του ερωτηματολογίου, οι μαθητές είχαν αναφέρει ότι τους συγκίνησε το γεγονός ότι οι Ε.Ε. σχετίζονταν με εμπειρίες τις οποίες βιώνουν οι ίδιοι, οι οικογένειές τους ή άνθρωποι του περιβάλλοντός τους. Επέδειξαν ενδιαφέρον για όλες τις φάσεις υλοποίησης, ξεχώρισαν όμως την πραγματοποίηση των τεχνημάτων. Αντιθέτως, ομολόγησαν ότι δυσκολεύτηκαν κατά την αναζήτηση και μελέτη βιβλιογραφικών και δικτυακών πηγών και κυρίως κατά τη συγγραφή των ερευνητικών εκθέσεων, των οποίων εξάλλου το τελικό μέγεθος δεν στάθηκε δυνατόν ούτε καν να προσεγγίσει τις προτεινόμενες 8.000 λέξεις.

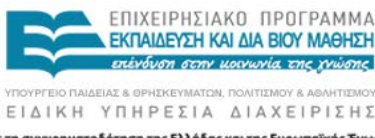
Σύμφωνα με τις απαντήσεις τους, οι μαθητές απήλαυσαν την ομαδική δημιουργία των τεχνημάτων και την παρουσίασή τους στη σχολική κοινότητα κατά τη διάρκεια ειδικών ημερίδων, προβλεπόμενων ως διακριτή φάση εκπόνησης των Ε.Ε. (1/02/2012 & 5/05/2012), καθώς και κατά την έκθεσή τους σε Συνάντηση Μαθητικής Δημιουργίας (9-14/05/2012). Εξέφρασαν την επιθυμία να εκτεθούν τα έργα αυτά και σε περιφερειακές εκθέσεις και να συμμετάσχουν σε διαγωνισμούς, ενώ θα ήθελαν να έχουν χώρο, εξοπλισμό και υλικά για περισσότερες κατασκευές.

Χαρακτηριστικό της ανταπόκρισης των μαθητών στην Ε.Ε. είναι ότι, βάσει των απαντήσεων στα ερωτηματολόγια, ποσοστό 69% συγκινήθηκε αρκετά ή πολύ (σε 5βάθμια κλίμακα) από το θέμα και τον τρόπο ανάπτυξης της πρώτης Ε.Ε. έναντι 23% που δήλωσε μέτρια και 8% λίγη ή καθόλου συγκίνηση. Για τη δεύτερη Ε.Ε. τα ποσοστά είναι υψηλότερα, αφού το 77% συγκινήθηκε αρκετά ή πολύ, έναντι 15% μέτρια και 8% λίγο ή καθόλου.

Ειδικώς όσον αφορά στη δράση δημιουργίας των τεχνημάτων, η οποία παρουσιάζεται εδώ, από την επεξεργασία των απαντήσεων προκύπτει ότι για την πρώτη Ε.Ε. το ποσοστό ικανοποίησης σε βαθμό αρκετά ή πολύ ανέρχεται σε 85%, έναντι 15% που δήλωσε μέτρια ικανοποίηση, ενώ κανένας μαθητής δεν έδωσε αρνητική απάντηση. Στην

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

περίπτωση της δεύτερης Ε.Ε., το σύνολο των όσων απάντησαν (100%) εξεδήλωσαν πολύ μεγάλη ικανοποίηση από τη συμμετοχή τους στη σύνθεση του τεχνήματος.

Σημειώνεται ότι στο ανοιχτό ερώτημα «Τι σου άρεσε περισσότερο από την Ε.Ε.», 5 μαθητές στο α΄ τετράμηνο και 9 στο β΄ απάντησαν «το τέχνημα», ενώ στο ερώτημα «Τι κέρδισες από την Ε.Ε.», 2 και 6 μαθητές, αντιστοίχως, απάντησαν και πάλι «το τέχνημα».

Είναι εντυπωσιακό ότι ορισμένοι μαθητές του τμήματος εκείνου συνεχίζουν να διατηρούν την αίσθηση ότι ανήκουν σε ομάδα: πίστευαν ότι θα μπορούσαν να λάβουν μέρος στο μάθημα Ειδική Θεματική Δραστηριότητα της Β΄ Λυκείου με την καθοδήγησή μας, «για να συνεχίσουμε αυτά που κάναμε μαζί», ρωτούν αν θα υλοποιηθεί άλλο, αντίστοιχο, πρόγραμμα, στο οποίο θα ήθελαν να συμμετάσχουν, ενώ ορισμένοι διατηρούν ηλεκτρονική επικοινωνία με τους μαθητές του ελληνικού σχολείου Φρανκφούρτης.

β. Μαθητές μη εμπλεκόμενοι στη Δράση

Οι απόψεις των υπόλοιπων μαθητών του σχολείου για τη δράση δημιουργίας των τεχνημάτων δεν καταγράφηκαν συστηματικά.

Θεωρούμε όμως ενδεικτικό της θετικής στάσης των μαθητών της Α΄ τάξης, το γεγονός ότι οι περισσότεροι (34/66) δήλωσαν στην αρχή του β΄ τετραμήνου επιθυμία να λάβουν μέρος στη δεύτερη Ε.Ε., συσχετίζοντας την προτίμησή τους με τα τεχνήματα («θέλουμε να πάμε στο πρότζεκτ με τους ξένους γιατί μας άρεσε που βάφανε και φτιάχνανε δικά τους έργα τα παιδιά»). Αντίστοιχη απάντηση έλαβαν συνάδελφοι, οι οποίοι ρώτησαν τους μαθητές για τους λόγους αυτής της προτίμησης («Μας άρεσε που φτιάζανε τον χάρτη»).

Άλλοι συνάδελφοι μας ενημέρωσαν ότι ορισμένοι μαθητές τους διατύπωσαν γραπτώς, στην αξιολόγηση της δικής τους Ε.Ε., προτίμηση για θέματα που παρήγαγαν ως τελικό προϊόν «και κάτι χειροπιαστό και εντυπωσιακό», αναφέροντας ως παράδειγμα τις συγκεκριμένες δράσεις σύνθεσης των 2 τεχνημάτων.

Τέλος, μαθητές της Β και Γ΄ τάξης εξέφρασαν την επιθυμία να κάνουν και κείνοι Ε.Ε. «και όχι μόνο η Α΄», και δικαιολόγησαν την επιθυμία τους αναφερόμενοι στα τεχνήματα: «γιατί μας άρεσε ο χάρτης και τα ανθρωπάκια».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γ. Εκπαιδευτικοί

Έγιναν ενδεικτικά συνεντεύξεις συναδέλφων εκπαιδευτικών, ορισμένων οι οποίοι καθοδήγησαν Ε.Ε. και άλλων οι οποίοι δεν καθοδήγησαν, «έζησαν» όμως την ατμόσφαιρα σύνθεσης των τεχνημάτων στο σχολείο και παρακολούθησαν τις παρουσιάσεις τους.

Ορισμένοι αρχικώς είχαν επιφυλάξεις: *«Μου φαινόταν παράξενο, σαν να είμαστε σε δημοτικό ή και σε νηπιαγωγείο», «Γινόταν μπερδεμα και φασαρία και δεν καταλάβαινα γιατί», «Όταν άκουσα τα θέματα είπα 'τι δουλειά έχουν αυτά στο σχολείο μας; Δεν θα τα ενδιαφέρουν τα παιδιά!» Όμως ενδιαφέρθηκαν, επειδή έκαναν πράγματα με τα χέρια τους και μίλησαν για τον εαυτό τους».*

Τελικώς θεώρησαν ότι τα τεχνήματα «γοήτευσαν» τους μαθητές και λειτούργησαν θετικά για την αποδοχή των Ε.Ε. γενικότερα: *«Έδειξαν ότι γίνεται κάτι διαφορετικό στο σχολείο», «Βγήκαν δεμένα με τα θέματα των εργασιών και είχαν νόημα», «Ασχολήθηκαν παιδιά που δεν κάνουν ποτέ τίποτε», «Ήταν συγκινητικά. Φαινόταν ότι άγγιζαν προσωπικά τους μαθητές», «Κρατούσαν τα έργα με περηφάνια στην παρουσίαση», «Τα είδαν και τα εκτίμησαν και οι άλλοι», «Αυτά θα τους μείνουν από τα πρότζεκτ της πρώτης χρονιάς», «Έντυπωσίασαν με το μέγεθος, τα χρώματα και την εκφραστικότητά τους ...», «Δημιούργησαν διαύλους επικοινωνίας με την τοπική κοινωνία».*

δ. Η Διεύθυνση της Σχολικής Μονάδας

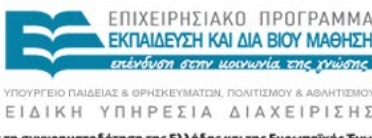
Η Διεύθυνση αξιολόγησε θετικά τη δημιουργία των τεχνημάτων, παρά το γεγονός ότι προκλήθηκε αναστάτωση στο σχολείο, οφειλόμενη σε οργανωτικές και πρακτικές δυσκολίες, οι οποίες αντιμετωπίστηκαν ομολογουμένως με ευελιξία και ενεργοποίηση της δυναμικής της σχολικής μονάδας.

Συγκεκριμένα, η απουσία διαθέσιμου εργαστηρίου, αίθουσας εκδηλώσεων ή έστω άλλης κενής αίθουσας για τη διαμόρφωση των τεχνημάτων, καθώς και η έλλειψη χρηματικών πόρων και βασικής υλικοτεχνικής υποδομής, αντιμετωπίστηκαν :

- ✓ με χρήση κάθε διαθέσιμου πόρου ώστε να αγοραστούν τα αναγκαία για τις κατασκευές,

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- ✓ με τροποποιήσεις στο εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα και στον προγραμματισμό χρήσης των αιθουσών,
- ✓ με υποστηρικτική διάθεση και με τη συνεργασία όλων των εμπλεκομένων (διευθυντής, υποδιευθυντές, υπεύθυνος προγράμματος, υπεύθυνοι εργαστηρίων πληροφορικής, εκπαιδευτικοί, μαθητές).

Αντιθέτως, η έλλειψη πλαισίου για διαθεματική προσέγγιση σε συνεργασία με εκπαιδευτικό καλλιτεχνικών μαθημάτων, η οποία θα έδινε ποιοτικά χαρακτηριστικά στη δημιουργία εικαστικών μορφών είναι δύσκολο να αντιμετωπισθεί με πρωτοβουλίες σε επίπεδο σχολικής μονάδας. Επικουρικές υποστηρικτικές λύσεις θα μπορούσε να δώσει η, σε εθελοντική βάση, συνεργασία με συναδέλφους εικαστικούς.

Ο Διευθυντής έκλεισε τη συνέντευξή του με το εξής σχόλιο *«Παρακολουθήσαμε τους μαθητές αυτής της ομάδας, παιδιά με διαφορετικές νοοτροπίες και πολιτισμικές καταβολές, να συνεργάζονται αρμονικά, και να πετυχαίνουν αυτό το αποτέλεσμα. Έτσι βελτιώθηκε η αυτοεκτίμησή τους, πράγμα δύσκολο στη σημερινή σχολική πραγματικότητα. Με τα τεχνήματα απέδειξαν ότι οι αναζητήσεις των μαθητών μας δεν περιορίζονται στο στενό πλαίσιο των αντικειμένων του τεχνικού σχολείου.»*

ε. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση :

- υποστήριξε χρηματικά, μέσω της Σχολικής Επιτροπής, τη δράση δημιουργίας των τεχνημάτων, παραχωρώντας το αναγκαίο χρηματικό ποσό για την υλοποίηση καθώς και για την παρουσίασή τους σε ειδικό πολυτροπικό έντυπο (επισυνάπτεται ως επιπρόσθετο υλικό).
- έδωσε τη δυνατότητα στους κατοίκους της περιοχής να δουν τα τεχνήματα και να συζητήσουν με τους μαθητές γι αυτά, χάρη στην έκθεσή τους, στο πλαίσιο της 6ης Συνάντησης Μαθητικής Δημιουργίας του Δήμου Αγίας Παρασκευής.

Ο υπεύθυνος για θέματα Παιδείας αντιδήμαρχος, κ. Μανώλης Κωνσταντακόπουλος, μας είπε ότι *«η συμμετοχή μαθητών του ΕΠΑ.Λ. και στο εικαστικό μέρος της Συνάντησης απέτέλεσε έκπληξη που αποδεικνύει τη δυναμική του σχολείου αυτού και*

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

τις προοπτικές που ανοίγει σε όλους τους μαθητές η έκφραση σκέψεων και συναισθημάτων μέσω της τέχνης».

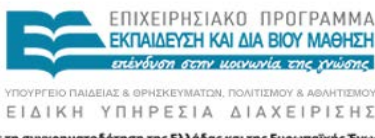
4 – Περιγράψτε τρόπους δυνατής διεύρυνσης της εφαρμογής και σε άλλους τομείς/ αντικείμενα της σχολικής μονάδας (1 έως 2 σελίδες).

Η δράση δημιουργίας των τεχνημάτων, στο πλαίσιο εκπόνησης Ε.Ε. του γνωστικού πεδίου «Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές Επιστήμες», στην Α΄ τάξη των ΕΠΑ.Λ., δύναται να εφαρμοστεί και σε άλλους τομείς/ αντικείμενα της σχολικής μονάδας.

1. Με τη δημιουργία εικαστικών μορφών **στο πλαίσιο διδακτικών ενοτήτων όλων των διδακτικών αντικειμένων** του σχολικού προγράμματος ενός ΕΠΑ.Λ., εφόσον εκπονούνται εργασίες με την μέθοδο project, σε ενότητες, τις οποίες θα επιλέξουν από κοινού οι διδάσκοντες με τους μαθητές. Θα πρέπει: **α.** Οι εργασίες (θέμα, μέθοδος, ερευνητικά δεδομένα,...) να εμπνεύσουν τους μαθητές ώστε να εκφραστούν καλλιτεχνικά. **β.** Οι διδάσκοντες εκπαιδευτικοί να έχουν εξ αρχής τη βούληση να δοκιμάσουν τα οφέλη της δράσης και να είναι πρόθυμοι να αφιερώσουν χρόνο και κόπο στην προσπάθεια. **γ.** Η σχολική μονάδα ως σύνολο (Διεύθυνση, Σύλλογος Διδασκόντων, μαθητές και γονείς) να είναι έτοιμη να αποδεχτεί τις προϋποθέσεις και τις αλλαγές που απαιτούνται για την εκπόνησή τους.
2. Με τη δημιουργία εικαστικών μορφών **στο πλαίσιο των φιλολογικών αντικειμένων ειδικότερα**, κατά την εκπόνηση εργασιών για την προσέγγιση διακριτών ενοτήτων του γλωσσικού μαθήματος (Εκφραση-Έκθεση), της Ιστορίας, καθώς και περιόδων, σχολών και μεμονωμένων εκπροσώπων της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας.
3. Με την ενθάρρυνση της σύνθεσης εικαστικών μορφών, εμπνευσμένων από τα αποτελέσματα εργασιών, **κατά τη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας** στην Α΄ τάξη των ΕΠΑ.Λ., στην οποία η διδασκαλία γίνεται υποχρεωτικώς ομαδοσυνεργατικά με τη μέθοδο project, επομένως ευνοείται ιδιαίτερα η εφαρμογή της δράσης.
4. Με τη δημιουργία εικαστικών μορφών εμπνευσμένων από τα αποτελέσματα των εργασιών οι οποίες υλοποιούνται στο ΕΠΑ.Λ. στο πλαίσιο καινοτόμων δράσεων

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

[Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Προγραμμάτων (Πολιτιστικών, Αγωγής Υγείας, κ.α.)].

Επισημαίνεται και πάλι ότι δεν αναφερόμαστε σε διακοσμητική εικονογράφηση των ερευνητικών και άλλων εργασιών, οι οποίες για διάφορους λόγους υλοποιούνται στη σχολική μονάδα. **Αναφερόμαστε σε συγκροτημένη αποδοχή των θετικών αποτελεσμάτων της καινοτόμου δράσης, όπως αυτά περιγράφηκαν αναλυτικά, και σε προσπάθεια διεύρυνσής τους και εισαγωγής τους στη γενικότερη «κουλτούρα της σχολικής μονάδας».**

Δύο σημεία, κομβικά στις σύγχρονες εκπαιδευτικές προτεραιότητες, ενισχύουν κατά την άποψή μας τις πιθανότητες διεύρυνσης της εφαρμογής και σε άλλα αντικείμενα της σχολικής μονάδας:

α. Δεν αποτελεί πια «μυστικό» ότι οι μαθητές των ΕΠΑ.Λ. έχουν μαθησιακές ελλείψεις και αδυναμίες στη Νεοελληνική Γλώσσα. Αντιθέτως, για την υποστήριξη της εκπαιδευτικής πορείας τους εισήχθη υποστηρικτικό μάθημα Νεοελληνικής Γλώσσας στην Α΄ (2011-12) και στη Β΄ Τάξη των ΕΠΑ.Λ. (2012-13). Επομένως η προτεινόμενη δράση, η οποία ενδυναμώνει τους μαθητές των ΕΠΑ.Λ. ώστε να εκφράσουν βιώματα και συναισθήματά τους, τους ενισχύει δηλαδή να εκφραστούν καλύτερα, πρώτα εικαστικά, ύστερα όμως και γλωσσικά, βρίσκεται σε συνάφεια και υποστηρίζει τον ευρύτερο εκπαιδευτικό σχεδιασμό για τους μαθητές αυτούς.

β. Στα ΕΠΑ.Λ., όπως και κάθε τύπο σχολικής μονάδας, υποστηρίζονται σήμερα μεθοδολογικές προσεγγίσεις στα διδακτικά αντικείμενα βασισμένες στις παιδαγωγικές μεθόδους της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας και του project. Αξιοποιείται η δυναμική της ομάδας, ιδίως για τη βιωματική μάθηση, και ενισχύεται η ανοιχτή διαδικασία μάθησης, με στόχο την ανακάλυψη, η οποία πριμοδοτεί την παραγωγή πρωτότυπου υλικού. Επειδή σε αυτό ακριβώς το παιδαγωγικό πλαίσιο εγγράφεται η προτεινόμενη δράση δημιουργίας των τεχνημάτων, εικαστικών μορφών βασισμένων σε ερευνητικά αποτελέσματα, οι δυνατότητες αλλά και οι ευκαιρίες διεύρυνσης της εφαρμογής της φαίνονται ιδιαίτερα αισιόδοξες.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

5 – Γράψτε τις προϋποθέσεις που θεωρούνται απαραίτητες για την καλύτερη ανάπτυξη της στο σχολείο (1 έως 2 σελίδες).

Η καλύτερη ανάπτυξη της δράσης δημιουργίας των τεχνημάτων εξασφαλίζεται με τις παρακάτω προϋποθέσεις:

1. Τεχνική υποδομή και εξοπλισμός

- Να υπάρχει και να είναι διαθέσιμος χώρος εργαστηρίου (ή στη χειρότερη περίπτωση 1 κενή αίθουσα) για τη δημιουργία των εικαστικών μορφών (στο συγκεκριμένο ΕΠΑ.Λ. δεν διδάσκονται καλλιτεχνικά μαθήματα, ενώ το Τεχνικό Σχέδιο διδάσκεται σε αίθουσες διδασκαλίας χωρίς ειδικές προδιαγραφές)
- Να υπάρχει και να είναι διαθέσιμο εργαστήριο πληροφορικής, για χρήση των Η/Υ αλλά και για προβολές παρουσιάσεων και ταινιών (3 δίωρα και 3 τρίωρα σε κάθε τετράμηνο, αφού για την προβολή των ταινιών απαιτείται και 3^η διδακτική ώρα)
- Να εξασφαλισθούν τα απαραίτητα αναλώσιμα υλικά για τη σύνθεση των τεχνημάτων.

2. Τροποποιήσεις στο ωρολόγιο πρόγραμμα και στο πρόγραμμα χρήσης των αιθουσών διδασκαλίας και των εργαστηρίων

Να γίνουν οι απαραίτητες τροποποιήσεις, ώστε: **α.** να μπορέσει η ομάδα των μαθητών και οι υπεύθυνοι καθηγητές να απασχοληθούν επί 1 συνεχόμενο 7ωρο σε κάθε τετράμηνο για τη δημιουργία των τεχνημάτων, και **β.** να καταστεί δυνατή η προβολή ταινιών, εφόσον απαιτείται, με προσθήκη μίας ώρας στο συνεχόμενο δίωρο της Ε.Ε.

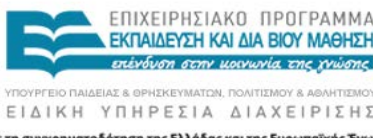
3. Συνεργασία με εκπαιδευτικούς εικαστικής αγωγής (ΠΕ08)

Η διαθεματική προσέγγιση, σε συνεργασία με εκπαιδευτικό καλλιτεχνικών μαθημάτων, η οποία θα έδινε ποιοτικά χαρακτηριστικά στη δημιουργία εικαστικών μορφών στο πλαίσιο Ε.Ε. σε ΕΠΑ.Λ., είναι δύσκολο να εξασφαλισθεί.

Οπότε, η εθελοντική –έστω- συνεργασία με συναδέλφους εικαστικούς αποτελεί προϋπόθεση για την ανάπτυξη της δράσης. Σε προσπάθεια διάδοσης της πρότασής μας και εξασφάλισης τέτοιων συνεργασιών, ανταποκριθήκαμε στην πρόσκληση για παρουσίαση των 2 τεχνημάτων στο πλαίσιο Παιδαγωγικού Εργαστηρίου για τις Ε.Ε. [ετήσιο συνέδριο

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ένωσης Εκπαιδευτικών Καλλιτεχνικών Μαθημάτων, Α.Σ.Κ.Τ. (15/09/2012), συντονισμός Δρ. Μπερεδήμας Π., Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ 08].

4. Δημοσιότητα (visibility) της δράσης

Να δίδεται κάθε δυνατή δημοσιότητα στη δράση, ώστε: **α.** οι μαθητές να εκφραστούν γλωσσικά (με προφορικό και γραπτό λόγο) υποστηρίζοντας τα τεχνήματα, **β.** να εξασφαλιστεί η αποδοχή και η διάδοση της δράσης, **γ.** να εξασφαλιστεί η χρηματοδότηση της δράσης.

Με αυτή τη λογική: **1.** Επιδιώκεται έκθεση των τεχνημάτων με παρουσία των μαθητών [Παρουσιάστηκαν στη σχολική κοινότητα (1/02/2012 & 8/05/2012), στην 6η Συνάντηση Μαθητικής Δημιουργίας του Δήμου Αγίας Παρασκευής (9-14/05/2012), θα εκτεθούν στο Φεστιβάλ για τις Ε.Ε. (ΤΕΙ Αθήνας, 17-19-05-2013)]. **2.** Εκδόθηκε πολυτροπικό έντυπο ειδικά για τη δράση (επισυνάπτεται). **3.** Η δράση δημοσιεύεται στον δικτυακό τόπο της σχολικής μονάδας ιστοσελίδα του σχολείου, στη θέση <http://1epal-ag-parask.att.sch.gr/index.php/el/2011-12-05-16-41-28/23-2011-2012/51-2>

5. Χρηματοδότηση της δράσης

Για την υλοποίηση της δράσης είναι αναγκαία κάποια χρηματοδότηση (υλικά, εκτυπώσεις, κ.α.), την οποία εμείς εξασφαλίσαμε από τον Δήμο Αγίας Παρασκευής. Όμως, δεν χρειάζεται να επιλεγούν δαπανηρές λύσεις, ενώ παράλληλα είναι δυνατόν να βρεθούν απρόσμενες πηγές χρηματοδότησης στην τοπική κοινωνία, εφόσον βέβαια η δράση δημοσιοποιηθεί.

6. Ενεργοποίηση της δυναμικής της σχολικής μονάδας

Η εμπειρία μας κατέδειξε ότι η βασικότερη προϋπόθεση για την ανάπτυξη της δράσης είναι να ενεργοποιηθεί η δυναμική της σχολικής μονάδας.

Με την υποστήριξη της Διεύθυνσης, καθώς και την καλή διάθεση συναδέλφων, αλλά και των μαθητών, ξεπεράστηκαν τα περισσότερα από τα προβλήματα τεχνικής υποδομής, χώρου για συναντήσεις και εργαστηρίου για τη δημιουργία τεχνημάτων των μαθητών, η δυσκολία της απασχόλησης των μαθητών κ.α.. Η διάθεση συνεργασίας όλων των εμπλεκομένων και η πίστη ότι η δράση αφορά όλη τη σχολική μονάδα ... κάνει θαύματα!

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

6 – Γράψτε γενικότερα συμπεράσματα που εξήχθησαν (1 έως 3 σελίδες).

Παρά τις πολλές πρακτικές δυσκολίες, οι μαθητές πραγματοποίησαν τα τεχνήματα με δημιουργικότητα, ευαισθησία και συνεργατική διάθεση και τα αξιολόγησαν οι ίδιοι ως το πιο ενδιαφέρον μέρος της Ε.Ε. τους, στάση η οποία επηρέασε τη γενικότερα θετική αποτίμησή τους για το νέο αυτό μάθημα.

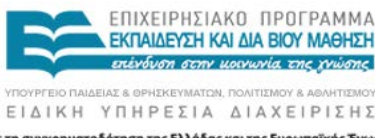
Θετική ήταν επίσης η αντιμετώπιση των τεχνημάτων τόσο από τη σχολική κοινότητα του ΕΠΑ.Λ. Αγίας Παρασκευής όσο και από την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Από τον σχετικό αναστοχασμό μας, θα επιθυμούσαμε να επισημάνουμε ορισμένα σημεία:

Τα τεχνήματα αισθητοποίησαν, αμεσότερα από τις ερευνητικές εκθέσεις, τα συμπεράσματα και τα συναισθήματα των μαθητών.

Για τη δημιουργία τους, οι μαθητές :

- Αναζήτησαν και επεξεργάστηκαν εκ νέου τα ερευνητικά δεδομένα, τα οργάνωσαν, τα αξιολόγησαν και τα εξέφρασαν εικαστικά (Chapman, 1993:22,46).
- Συνεργάστηκαν περισσότερο και πιο αποτελεσματικά από ότι στις υπόλοιπες δραστηριότητες, ενσωματώθηκαν με μεγαλύτερη ευκολία στις υπο-ομάδες, ανέλαβαν όλοι κάποιο έργο και το έφεραν σε πέρας.
- Ήρθαν σε ενεργό επαφή με την εικαστική δημιουργία, δυνατότητα που δεν τους παρέχει το «τυπικό» ωρολόγιο πρόγραμμα των ΕΠΑ.Λ. Ανέπτυξαν πρωτοβουλίες, χρησιμοποίησαν τη φαντασία τους, έλυσαν πρακτικά προβλήματα στις κατασκευές.
- Ενεπλάκησαν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία και συνειδητοποίησαν, ορισμένοι για πρώτη φορά, τη δυνατότητα σύνδεσης της σχολικής γνώσης με τα προσωπικά τους βιώματα και τις πραγματικές καταστάσεις της ζωής (Ματσαγγούρας, 2011).
- Επικοινωνήσαν αποτελεσματικά γλωσσικά, αφού υποστήριξαν οι ίδιοι τα έργα, μιλώντας γι' αυτά στην έκθεση (Γραφάκου & Λαμπίτση (2011:63).

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Οι μαθητές οι οποίοι συνεργάστηκαν για τις συγκεκριμένες Ε.Ε. συγκρότησαν ομάδα, η οποία διατηρεί ορισμένα χαρακτηριστικά της μέχρι σήμερα, πολλούς μήνες μετά τη λήξη της εφαρμογής. Το καθοριστικό στοιχείο για τη δημιουργία αυτής της συνεκτικής ομαδικής ταυτότητας ήταν κοινές δραστηριότητες βιωματικού χαρακτήρα, οι οποίες αξιολογήθηκαν από την ομάδα ως σημαντικές (Holliday, 1999: 250). Μεταξύ αυτών ξεχώρισαν οι ίδιοι την πραγματοποίηση των 2 τεχνημάτων.

Επομένως, η δράση σύνθεσης των τεχνημάτων, πέρα από τα λοιπά θετικά σημεία τα οποία αναλύσαμε, απετέλεσε επίσης διαδικασία ενδυνάμωσης των μαθητών, η οποία συνιστά χρέος του σύγχρονου σχολείου προς τους μαθητές του (Cummins, 2003· Ματσαγγούρας, 2011).

Η εμπειρία μας κατέδειξε τη δυναμική των τεχνημάτων, απέδειξε ότι σωστά προτείνονται ως εναλλακτικός τρόπος αναπαράστασης της νέας γνώσης, και υποδεικνύει ότι θα πρέπει να ενισχυθούν οι σχολικές μονάδες ούτως ώστε, παρά τις –πολλές- δυσκολίες, να εντάξουν την εικαστική έκφραση στον σχεδιασμό Ε.Ε. του γνωστικού πεδίου «Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές Επιστήμες», στην περίπτωση των ΕΠΑ.Λ. ειδικότερα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

7. Τεκμηριώστε σε ό,τι αφορά:

7.1 - τον καινοτόμο χαρακτήρα του υποβαλλόμενου έργου σε σχέση με την:

- ✓ παραγωγή μιας νέας προσέγγισης στην εκπαιδευτική διαδικασία που στηρίζεται σε θεωρητική τεκμηρίωση
- ✓ εισαγωγή για πρώτη φορά στο σχολείο μιας καθιερωμένης πρακτικής ή παιδαγωγικής προσέγγισης
- ✓ αναμόρφωση/ανασχεδιασμό μιας καθιερωμένης διδακτικής προσέγγισης

7.2 –τη συμβολή του έργου στη βελτίωση της διδακτικής πράξης όπως:

- ✓ επιτυχή αποτελέσματα μάθησης,
- ✓ προώθηση της συμμετοχής των εκπαιδευόμενων,
- ✓ εκπόνηση εκπαιδευτικού υλικού προσαρμοσμένου στις τοπικές συνθήκες και στις ανάγκες των μαθητών.

7.3 – την παιδαγωγική αξία του έργου όπως:

- ✓ συμβολή στην προσωπική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη των μαθητών, καθώς και στην ανάπτυξη της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης,
- ✓ κίνητρα για την επίτευξη υψηλότερων προσδοκιών,
- ✓ επικέντρωση στις ανάγκες των μαθητών,
- ✓ καλύτερη κατανόηση/εμβάθυνση στο γνωστικό αντικείμενο/περιοχή,
- ✓ διευκόλυνση στη διαδικασία «μαθαίνω πώς να μαθαίνω».

7.4 – τη συμβολή στη λειτουργία της σχολικής τάξης/μονάδας όπως:

- ✓ ευκολία εφαρμογής στο σχολείο,
- ✓ διαμόρφωση θετικού κλίματος στις σχέσεις της σχολικής κοινότητας και στις σχέσεις με τους γονείς,
- ✓ ανάπτυξη μιας σχολικής κουλτούρας υποδοχής διαφορετικών μαθητών στις τάξεις και ανταπόκριση στις διαφορετικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

(1 έως 4 σελίδες)

1.

Οι καλλιτεχνικές συνθέσεις, ως είδος τεχνημάτων, προτείνονται μεταξύ των πιθανών τελικών προϊόντων των Ερευνητικών Εργασιών (Ματσαγγούρας, 2011:20, 23). Η δράση την οποία παρουσιάσαμε κατέδειξε ότι η δημιουργία τους στο πλαίσιο Ε.Ε. του γνωστικού πεδίου «Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές Επιστήμες», σε ΕΠΑ.Λ. απαντά στα αιτήματα των μαθητών των ΕΠΑ.Λ., ενεργοποιεί δυνατότητές τους και ενισχύει την γενικότερη αποδοχή της καινοτομίας της Ε.Ε. Γι' αυτό και προτείνουμε **να λαμβάνεται συστηματικά υπ' όψιν κατά τον σχεδιασμό Ε.Ε. του γνωστικού πεδίου «Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές Επιστήμες» σε ΕΠΑ.Λ.**

2.

Για την εκπόνηση της δράσης, οι μαθητές: αποδεδειγμένα **ανέπτυξαν δεξιότητες :**

- **έρευνας** (αφού τους παρουσιάστηκαν οι αρχές της επιστημονικής έρευνας σε ένα αντικείμενο που τους ενδιέφερε και με το οποίο ταυτίζονταν βιωματικά),
- **ομαδικής εργασίας** (αφού εργάστηκαν με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο),
- **επικοινωνιακές** (αφού χρειάστηκε να επικοινωνήσουν αποτελεσματικά γλωσσικά για να συνθέσουν και να εξηγήσουν τα έργα τους- μεταξύ τους, με τον καθηγητή, με τις οικογένειές τους, με όλους τους μαθητές της σχολικής μονάδας, με τους μαθητές του σχολείου της Φρανκφούρτης Γερμανίας και με τους επισκέπτες της έκθεσης των τεχνημάτων. Σημειώνεται ότι αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για μαθητές ΕΠΑ.Λ.).

Επίσης **τους δόθηκε η ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με την εικαστική δημιουργία**, πολλοί για πρώτη φορά. Ανέπτυξαν πρωτοβουλίες, χρησιμοποίησαν τη φαντασία τους, έλυσαν προβλήματα στις κατασκευές και υποστήριξαν οι ίδιοι τα έργα στην έκθεση, εξηγώντας επισκέπτες τον σκοπό και το περιεχόμενό τους και δικαιολογώντας τις επιλογές τους

3.

Το έργο συνέβαλε στην προσωπική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη των

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

μαθητών (μ.α. ανεκτικότητα, σεβασμός, αυτοεκτίμηση, κοινωνικότητα, κλπ). Παρατηρήθηκαν σαφείς αλλαγές συμπεριφοράς μεταξύ των μαθητών της ομάδας (ελληνικής και μη καταγωγής), παρατηρήθηκαν κυρίως ως προς τον σεβασμό των οικογενειακών «ιστοριών» και την ανεκτικότητα προς το «διαφορετικό».

Εξετάστηκαν ιστορίες μετάβασης των οικογενειών των μαθητών. Εκδηλώθηκε ενδιαφέρον για τις οικογενειακές ιστορίες των άλλων μαθητών, για τις συνθήκες των μετακινήσεών τους, για τα σχέδιά τους. Διαπιστώθηκε ότι όλες οι οικογένειες, αλλοδαπών αλλά και μη αλλοδαπών μαθητών, έχουν μετακινηθεί στον τόπο κατά τη διάρκεια του χρόνου, και ότι όλες οι μετακινήσεις είχαν τις δυσκολίες τους. Η συνειδητοποίηση αυτή επέτρεψε στους μαθητές να δουν με μεγαλύτερη ανεκτικότητα τους «άλλους», τους διαφορετικούς, και να αντιληφθούν ότι όλοι σε κάποια φάση της ζωής μας μπορεί να γίνουμε ξένοι (στη γειτονιά, στο σχολείο, στο γυμναστήριο, στην πόλη, στην χώρα). Όπως, ιδιαιτέρως εύστοχα, το εξέφρασε ένας αλλοδαπός μαθητής «...γιατί ξένος δεν είσαι, ξένος νιώθεις».

Ουσιαστικά συνεισέφερε επίσης στην αλλαγή στάσεων και συμπεριφορών των μαθητών, η θέαση κινηματογραφικών ταινιών, στις οποίες ο Ξένος είχε πολλά πρόσωπα (παράνομος και εξαθλιωμένος, εγκατεστημένος, με σπίτι και οικογένεια σε αναζήτηση εργασίας, ευκατάστατος μετανάστης δεύτερης γενιάς, ελληνικής μάλιστα καταγωγής). Η τριβή με τις διαφορετικές αυτές «εικόνες» και η συζήτηση γι' αυτές, διεύρυνε την οπτική της ομάδας.

Η κατά τους 2 τελευταίους μήνες της σχολικής χρονιάς, καθημερινή επαφή στο πλαίσιο του προγράμματος με τους μαθητές του Σχολείου της Φρανκφούρτης, παιδιά Ελλήνων μεταναστών, βοήθησε σημαντικά στην κοινωνικοποίηση της ομάδας, στο «άνοιγμά» της, αλλά και στην πρακτική αντιμετώπιση των διαφορετικών αντιλήψεων, ενίοτε συγκρουσιακών, οι οποίες προέκυψαν κατά την επαφή των 2 σχολείων.

Έτσι, κατά τη διάρκεια της κατασκευής των 2 Τεχνημάτων, οι μαθητές συνεργάστηκαν περισσότερο από ότι συνεργάζονταν στην αρχή της σχολικής χρονιάς και ενσωματώθηκαν με μεγαλύτερη ευκολία στις ομάδες, αναλαμβάνοντας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

οι περισσότεροι κάποιο έργο και φέρνοντάς το σε πέρας με δημιουργικότητα, ανάληψη πρωτοβουλιών και σεβασμό στις διαφορές τους. Υποστήριξαν και με τον λόγο τα έργα κατά τη διάρκεια της έκθεσής τους σε δημόσιο χώρο, επειδή χρειάστηκε να τα εξηγήσουν στους επισκέπτες.

Ως αποτέλεσμα των ανωτέρω, παρουσιάστηκε βελτίωση στην αυτοεκτίμηση, ορισμένων κυρίως μαθητών, η οποία έγινε αισθητή στον τρόπο με τον οποίο μιλούσαν, συνεργάζονταν, αναλάμβαναν πρωτοβουλίες, αλλά και στην εμφάνισή τους ακόμη.

4.

Λόγω της ανάπτυξης της δράσης δημιουργήθηκε θετικό κλίμα συνεργασίας, όχι μόνο στη σχολική μονάδα, όπως αναφέρθηκε ήδη πολλάκις, αλλά και :

Με τους γονείς και κηδεμόνες των μαθητών της ομάδας, οι οποίοι ενεπλάκησαν στις δραστηριότητες του προγράμματος, παραχωρώντας συνεντεύξεις, και προσωπικό υλικό (φωτογραφίες, τετράδια, ημερολόγια, αντικείμενα, τραγούδια), για τη δημιουργία των Τεχνημάτων.

Με την Τοπική Κοινότητα, η οποία_ενεπλάκη στις δραστηριότητες του προγράμματος. Χάρη στην επί μία εβδομάδα έκθεση των Τεχνημάτων, στο πλαίσιο της 6^{ης} Συνάντησης Μαθητικής Δημιουργίας του Δήμου Αγίας Παρασκευής, η Τοπική Αυτοδιοίκηση έδωσε τη δυνατότητα να δουν οι κάτοικοι της περιοχής αλλά και οι μαθητές των γειτονικών σχολείων τα τεχνήματα, να λάβουν το σχετικό έντυπο το οποίο δημιουργήθηκε με αφορμή τη συμμετοχή μας στο ASPnet και να συζητήσουν αναλυτικά με τους μαθητές της ομάδας.

Τέλος, από την πλευρά του υπεύθυνου για τη δράση καθηγητή:

Η εκτέλεση του έργου ήταν πολύ ενδιαφέρουσα, αφού είχε καινοτόμα χαρακτηριστικά και βιωματικό χαρακτήρα. Το πιο ενδιαφέρον όμως και το πιο συγκινητικό ήταν η προσεκτική παρακολούθηση και η κατά το δυνατόν πρόβλεψη (anticipation) και συντονισμός των αλλαγών στις στάσεις των μαθητών κατά τη

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

διάρκεια του προγράμματος.

Οι αλλαγές αυτές αφορούσαν την υποδοχή στη σχολική τάξη α. του διαφορετικού β. εικαστικών μορφών, με τις οποίες αισθητοποιήθηκαν ερευνητικά πορίσματα. Οι αλλαγές δεν ήταν άμεσα αντιληπτές, δεν είχαν σταδιακή/αρμονική εξέλιξη, παρουσιάστηκαν εντάσεις, συγκρούσεις και δυσκολίες. Ορισμένες φορές φάνηκε ότι ίσως θα χανόταν το προστιθέμενο όφελος και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της πιλοτικής καινοτομίας. Ας ληφθεί υπόψη και η οικονομικο-κοινωνική συγκυρία, η οποία καθιστά δύσκολη (αλλά εξαιρετικά χρήσιμη) την προσέγγιση διαπολιτισμικών θεμάτων.

Οι μαθητές με εντυπωσίασαν γιατί ουσιαστικά ρύθμισαν μόνοι τους τις συγκρούσεις με τρόπο αποτελεσματικό και συνήθως θετικό.

Η παρουσίαση των προγραμμάτων στη σχολική μονάδα αλλά και στους δημότες της Αγίας Παρασκευής επέτρεψε την εμπλοκή όλων (μαθητικής κοινότητας, διδασκόντων, διοίκησης) στον προβληματισμό μας. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να συζητώνται ανοιχτά τα διαπολιτισμικά θέματα, ώστε οι εμπειρίες να είναι κοινές στη σχολική μονάδα, ασχέτως των απόψεων που αναπτύσσονται στη συνέχεια. Ο διάλογος αποτελεί το πρώτο βήμα για τη διαπολιτισμική συνεννόηση.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

8 – Γράψτε βασικές βιβλιογραφικές αναφορές (μέχρι 1 σελίδα).

- Βάος, Αντώνης (2008). *Ζητήματα διδακτικής των εικαστικών τεχνών: Το καλλιτεχνικό εγχείρημα ως παιδαγωγική πράξη*. Αθήνα: Τόπος
- Γραφάκου, Ελένη & Λαμπίτση, Βασιλική. (2011). Η αξιοποίηση των Εικαστικών Τεχνών στην εκπαίδευση. Στο: *Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών. Βασικό Επιμορφωτικό Υλικό. Τ. Γ' Αξιοποίηση των Τεχνών στην Εκπαίδευση*. Διαθέσιμο: <http://www.epimorfosi.edu.gr/images/stories/ebook-epimorfotes/texnes/9.TEXTNES.pdf> (03/09/2012)
- Charman, Laura. (1993). *Διδακτική της τέχνης: Προσεγγίσεις στην Καλλιτεχνική Αγωγή*. Αθήνα: Νεφέλη
- Cummins, Jim. (2003). *Ταυτότητες υπό διαπραγμάτευση: Εκπαίδευση με σκοπό την ενδυνάμωση σε μια Κοινωνία της Ετερότητας* (2^η έκδοση). Αθήνα: Gutenberg
- De Carlo, Maddalena. (1998). *L'Interculturel*. Paris: CLE International
- E.I.N. (Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας) (2008). *Πρόγραμμα Δαίδαλος*. Διαθέσιμο <http://www.ein.gr/index.php?rm=4&pm=11> (23/09/2012)
- ΕΠΑ.Λ. Αγίας Παρασκευής (2012). **α.** «Το ταξίδι της οικογένειάς μου στον τόπο και στον χρόνο». Διαθέσιμο: <http://1epal-ag-parask.att.sch.gr/index.php/el/2012-01-09-11-52-13/28-2011-2012/new/24-2012-03-19-12-00-59> **β.** «Εικόνες του Ξένου στον κινηματογράφο». Διαθέσιμο: <http://1epal-ag-parask.att.sch.gr/index.php/el/2012-01-09-11-52-13/29-2011-2012/b/47-2012-09-07-05-39-14> **γ.** Έκθεση των Τεχνημάτων. Διαθέσιμο: <http://1epal-ag-parask.att.sch.gr/index.php/el/2011-12-05-16-41-28/23-2011-2012/51-2> (30-09-2012)
- Κόκκος, Αλέξης & συν. (2011). *Εκπαίδευση μέσα από τις τέχνες*. Αθήνα: Μεταίχμιο
- Ματσαγγούρας, Ηλίας. (2011). *Η καινοτομία των Ερευνητικών Εργασιών στο Νέο Λύκειο. Βιβλίο Εκπαιδευτικού*. Αθήνα: ΟΕΔΒ
- Ματσαγγούρας, Ηλίας. (2003). *Στρατηγικές Διδασκαλίας: Η κριτική σκέψη στη διδακτική πράξη*. Αθήνα: Gutenberg
- Holliday, Adrian. (1999). Small Cultures. *Applied Linguistics* 20/2. 237-264
- Παπαγεωργοπούλου, Γεωργία (2012). *Η δυναμική των τεχνημάτων: Μια εμπειρία στο πλαίσιο εφαρμογής της Ερευνητικής Εργασίας σε ΕΠΑ.Λ.* 8^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος (Ιωάννινα, 2-4/11/2012)
- Σχίζα, Κωνσταντίνα, Δεμερτζή, Κική, Ματσαγγούρας, Ηλίας & Μπαζίγου, Κατερίνα (2011). *Οδηγός Επιμορφωτή: Επιμόρφωση εκπαιδευτικών, Ερευνητικές Εργασίες Α' Τάξη ΓΕΛ*. Αθήνα: Ο.ΕΠ.ΕΚ.

ηλεκτρονικό υλικό:

https://www.dropbox.com/sh/det7rbm6gf3392m/zlnIzD5_uF

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ